

Vsaka dokazana resnica, pojav ali stvar, ki jim minljivost odvezamemo z zapisom, predstavljajo novo bogastvo za naslednje rodove. Tudi monografija, ki je pred vami, služi temu namenu.

Že od samega začetka je človekov razvoj tesno povezan z minerali, ki jih je našel v svoji okolici in prepoznal kot uporabne za svoje življenje. Prvi motivi za iskanje in zbiranje mineralov so imeli torej praktičen pomen. Med njimi pa so bili tudi taki minerali, ki so jim naši predniki pripisovali nadnaravno in zdravilno moč. In ne nazadnje so jih zbirali tudi zaradi njihove nevsakdanje lepote.

Še nedolgo tega je veljalo, da je najbolj bogata predvsem tista država, na katere ozemlju je največ čimbolj bogatih nahajališč rudnih mineralov, iz katerih so lahko pridobivali strateško pomembne kovine. Tisti del monografije, ki predstavlja minerale v rudnikih, kaže, da je v Sloveniji rudnih mineralov zelo veliko in da so zanje vedeli že pred stoletji. V dvajsetih člankih je opisanih več kot trideset rudišč, v katerih so naši predniki bolj ali manj uspešno pridobivali ekonomsko zanimive rudne minerale. Monografija s poglavjem o rudiščih na Slovenskem ohranja podatke o rudnih mineralih in zgodovino njihovega pridobivanja.

Ležišča posameznega minerala v določenem geološkem okolju niso naključna, saj se z njimi skriva celotna geološka zgodovina tistega področja. Geneza kovinskega ali nekovinskega minerala ter mineralna združba, v kakršni ta mineral je, kaže na vse procese, ki so spremljali njegov nastanek. Zato je še kako pomembno, da ob rudnih mineralih raziskujemo tudi ostale spremljajoče nekovinske minerale. Večji del monografije je posvečen prav opisovanju krajev, kjer so bili najdeni številni zanimivi nekovinski minerali, predvsem v delujočih ali priložnostnih kamnolomih mineralnih surovin. Tudi jamarji pri svojih odkrivanjih podzemnega sveta pogosto naletijo na zanimive minerale, ki so v monografiji prav tako našli svoje mesto.

Kemična sestava, struktura ter morfologija kristala posameznega minerala odražajo razmere v času njegovega nastanka, pa tudi vse dogodke, ki so na njem povzročali zaznavne spremembe vse do današnjega dne. Najprej nas pritegne makroskopska oblika kristala, ki je marsikoga zapeljala v vse številnejšo družino zbirateljev mineralov. In prav zbirateljem se je treba zahvaliti, da je v monografiji 68 opisov pojavov različnih mineralov in mineralnih združb na Slovenskem.

Površinska nahajališča so bila odkrita slučajno ali pa je najditelje vodil tisti nezmotljivi občutek, da prav tam, kjer pravkar iščejo, mora biti skrit kristal, kakršnega ni našel še nihče. In resnično je v monografiji popisanih nekaj enkratnih primerov najdb.

Tu pride do izraza raziskovalni pomen te monografije. Primerjava oblik istega minerala na različnih geografskih lokacijah in v različnih časih odseva vso geološko zgodovino slovenskega ozemlja. Oblika kristala ne laže, zato bodo imeli bodoči rodovi slovenskih geologov na podlagi zapisov v tej monografiji možnost obnoviti in popraviti védenje o geološki zgodovini naše domovine. Avtorji so se resnično potrudili in pri večini opisanih mineralov tudi narisali vse kristalne oblike ter indeksirali njihove ploskve. Kjer so bile oblike težko prepoznavne, so se zatekli k idealiziranim, vendar ne na škodo njihove verodostojnosti. Monografija je opremljena

z bogatim slikovnim gradivom, ki ima še toliko večjo vrednost, ker so tudi le nekaj milimetrov veliki primerki prikazani s kakovostnimi fotografijami.

V monografiji so našle svoje mesto tudi mineraloške zbirke. Zgodovina nastanka zbirk, predvsem pa njihova vsebina, je popisana v osmih prispevkih.

O mineralih na Slovenskem je bilo v zadnjem času že nekaj zapisanega, prav tako potekajo raziskave v okviru projektov, ki jih sofinancira slovenska država. Vse to je dokaz, da je védenje, ki nam ga posredujejo minerali, aktualno, zanesljivo in uporabno pri razumevanju drugih geoloških pojavov. Bralcem monografija kaže, da mineral oziroma njegova kristalna oblika nista samo lepa za oko, marveč da razkrivata tudi znanstvene resnice.

Pri prebiranju te knjige ne moremo spregledati dejstva, da je njeno vsebino oblikovalo veliko število profesionalnih geologov, predvsem pa, da so svoje najdbe pokazali in popisali slovenski zbiralci mineralov. Še nikoli se ni zgodilo, da bi strokovnjaki in ljubitelji tako složno in uspešno združili svoje materialno in intelektualno bogastvo.

Tudi zato je to monografijo vredno vzeti v roke.

prof. dr. Breda Mirtič

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Scopolia, Journal of the Slovenian Museum of Natural History, Ljubljana](#)

Jahr/Year: 2006

Band/Volume: [Suppl_3](#)

Autor(en)/Author(s): Mirtic Breda

Artikel/Article: [Predgovor. 9-10](#)